

ВЪВЕДЕНИЕ

Културното равнище на един народ се измерва с различни параметри. Казват, че един от тях е отношението към жената. В доиндустриалните общества, в т.ч. и в българските земи, независимо от изповядваната религия, тя е в подчинено отношение спрямо мъжа. Според традиционния модел мъжките и женските роли са строго класифицирани в определени граници и взаимно се допълват. Съществува разпределение на мъжкото и женското пространство, както и на нормите на поведение в това пространство. Господството на мъжа гарантира опазването на семейството и рода и в този смисъл е неоспорим авторитет. И ако приемем, че той е гарант за щастието, то жената е условието за него. Тя господства в дома. Тук се реализира като съпруга, майка, домакиня – роля, за която е подготвяна от най-ранно детство.

Този традиционен модел на жизнена реализация и поведение има своите конкретни измерения в практиката, където се очертава динамиката и разнообразието му. Промяната на социално-политическата организация на обществото, модернизацията на живота налагат трансформация и нови модели на взаимоотношения между половете. Модерността стимулира равнопоставеността, а от тук и новото място на жената.

Женското публично пространство се диктува от особеностите на етническата и религиозната принадлежност, от начина на живот, от социалния статус и възрастта. През последните десетилетия в научните изследвания все по-често се разглежда мястото и ролята на жената в историческото и в социалното пространство. Обект на проучване са предимно жените от значимите етноконфесионални общности – българки, мохамеданки, еврейки. Тези от маргинализираните етнически групи само се споменават в контекста на историческия материал и не са обект на самостоятелно изследване. Такава е циганката/ ромката, която принадлежи към т.нар. подвижни общности, нейното статукво и в общността, и в гражданското общество е твърде специфично спрямо това на останалите.

Тя е в покореното от мъжа циганин/ ром пространство и се съобразява с неговите желания, намерения и позволения. С същото време е своеобразно допълнение в това пространство, символ на неговата мощ и на неговата слабост. Циганката/ ромката репродуцира циганина/ рома във и през